

ducatur ut a se consuetudines vice
poesis excludat Sed cum operit cogitare futurā iudicij necessitatē et
penas eternaliū crudelitatem volū
tarū bellum inducit passionibꝫ
Motu vel spe pmiꝫ vel timore sup
pliciꝫ vim facit p̄stis desiderijs
et violentiꝫ vīce scipſā abedit. vſ
O felix mōrle genꝫ si sp habet.
Etnū p̄ mente bonū finēq; timet

Capitulū quartū qmodo aia
radiū contemplationis debet conu
tere ad superiora

Anima

Iam nūc o hō me misera
in hac lacrimay valle p
iectā satis truisti / licet nō
infatuose docuisti. Misere etiā
nūc m̄ misere / et fac iā sicut p̄mis
fisti. Propone paululū de felicita
te ppetua / si forte valeā ex h̄ cas
pere aliq; mētis solacia / qz alteriꝫ
vti delcābile ē. **Or fīm Augꝫ.** siue
plexedo siue ignoscēdo siue de ter
redo siue solādo sp bñ agit vtrī
tahoim corrīgas. Attēde q̄ gene
rosus est animꝫ hois a sepe duca
tur leuibꝫ et blandis sepe magis
allicitur pmissis et cōsolatorijs / q̄
cogātut minis et terroribꝫ. Unde
soror nīa sponsa trahi cupiebat
odore celestiū vngentoy / sapore
dīnoꝫ carisnatū / et sic aī sponso
turre / triā mādatoꝫ iā n̄ ex timo
re h̄ ex amoē delectabili adimplē
Homo **O** aia w̄ esse p̄fiteor
qd loqueris / h̄ heu multā sūt qui

deū nolūt imitari in p̄spēris. Vñ
necessē est eos deterreri in aduersis **M**ulti em sūt q̄ dīna carisna
ta vel ppter cœtitatē nō intelligūt.
vel ppter negligēciā vanis occupa
tiōibꝫ perdūt. **V**ñnt estimo de
ex sue infinite bonitatis imensita
te sp̄ patus es̄ magis cōsolatio
mibꝫ fouē / q̄ asperitatibꝫ terrē
si homines eque dispositi essentvt
suā dīnā consolationē reciperet.
Que adeo preciosa et delicata est
q̄ nullo modo decet vel expedit vt
indifferent omnibꝫ tribuat. **T**u
ergo si post hec tibi pposita ad
hanc aspiras oportet q̄ habeas
purgatū intellectū et bene dispositū
affectū. **Q**uiā fīm **Augꝫ.** Sum
mū bonū non nisi purgatissimis
mentibꝫ cōmitt. Et puto q̄ ad mi
nus nō nisi valde bene dispositis
affectibꝫ degustet. **M**ultis em
in hac vita alde limpide specula
tur a quibꝫ et mīme degustat. **V**ñ
idē **Augustinꝫ** fac me dñe p̄cor
degustare p affectū / qd sentio per
intellectū / fac me sentiē p amore
qd sentio p agnico; **A**lia. **O**ic
q̄so o hō q̄ delēt dispositōz i affec
tu et in intellectu p̄cēdere vt vel sal
tem ad modicā mentis ebrietatē
valeam celestē dulcedinē contē
plando degustare. **I**am em dudū
in speculatione mentē exercitavi.
et heu ad hunc nūq̄ vt timeo rei
modicā stillā illiꝫ celestis dulcedi
nis sensi. **M**ulta de sōy vita et cō
uersacōne legi. **M**ulta de natura

de operationib⁹ et ordinib⁹ ange
lorum/nōnulla etiā legi de mestis
mabili dimitatis vnitate / de icom
prehensibili diuinitatis trinitate
plura de beatoꝝ omniū mestima
bili felicitate. Et quando p̄didiſ
toto studio mente occupaui/heu
adhuc ieuna vt famelica pm̄ſi
et semp cū beatoꝝ Augustino clas
maui. Fac me clemētissime pater
gustare p̄ affectuz qđ sentio per
intellectū / et tamē nō profici sed
sepius longo studio fatigata et
michi metipſi irata clamaui cum
propheta. Expectādo micas que
cadūt de mensa dominoꝝ in aula
celica. Vsqz quo domine obliuiscer
is me in finem. Vsqz quo auertis
facē tuā a me. Quia et si me in
dignā ad manducandū filiorum
panē iudicaui / manducare saltē
micas minutissimas decidenteſ cū
magno desiderio expectaui. sed
heu vt frequencius aperto ore
inhians in vacuū laboraui. Hō
O anima predicta que lamētabi
liter es conquesta accidūt ex du
plici causa. Aliquando ex valde
pia et salutifera diuine bonitatis
dispensatione. Vnde Gregorius
in moralib⁹ Differre solet pater
pius vōes petenciū ad tempus
vt desideria crescant/ et eo magis
eraudiam⁹ ad meritū/ quo cīcūs
non eraudiam⁹ ad votum. Idem
in omelia Sancta desideria ex di
lacione crescent/ si aut ex dilacio
ne deficiunt desideria nō fuerunt

Deus enī ḡuis per pietatez est
clementissim⁹/ tamen aliquando
contingit vt hoc qđ libentissime
tribuit p̄trahit/ vt discas magna
multum et ardentē desiderare. et
adepta sollicitiſ cū gratiay actio
ne conseruare Aliquando etiam
beneficiū protrahit ex postu
lantis indisposita decedimatione.
Bernard⁹ Erat omnino si quis
illam celestē dulcedinē hinc cīnei
dimū illud balsamū huic veneno
so gaudio/ carissimata illa spiritus
sancti hui⁹ seculi illecebrū miseri
arbitratur. Sed iam o anima ne
diuicius te protrahā nec ampli
te per expectationē affligā/pur
ga intellectū avanis et inutilibus
fantasijs/a naturalib⁹ et curiosis
rationib⁹/ ab extraneis et scienti
ficis occupationibus Purga etiā
affectū a culpa/a culpe sequela/a
culpe occasionē causa Erige ra
tionem/dilata et expande affec
tionem int̄ra in gaudiū domini/
quod nec oculus in hac vita per
fecte vidit/nec auris audiuit/nec
in cor homini⁹ ascendit Ex ardore
igitur o anima amore et desiderio
superne vite sanctoꝝ/ vbi est ac
tio non operosa/requies non de
sidiosa/ vbi vita sine defectione/
laus diuina sine cessatione. Hec
Augustinus Bernard⁹. Gaudē
igitur et exulta ac mercedem labo
ris tui considera/ que reuera est
tam multa/quod non pot̄ nūari/
tā magna ꝑ non pot̄ mensurari.

Soliloquium

nam preciosa q̄ nō potest estimari
nam copiosa q̄ nō potest terminari.
Anima **C**um hō multa iā dixisti
in genē dic queso per singula in
specie quia magis intelligimus q̄
specialiter distinguuntur q̄ generat
exp̄mūtur **H**omo **C**um anima
qd̄ dicere valeo/iā futurū gaudiū
aspicio/iā pene p̄ admiratione de
ficio.qz gaudiū erit intus & extra
subtus & sup̄/circū & circa **G**aude
bi⁹ igit̄ in omnib⁹/gaudeb⁹ de omnib⁹
Gaudiū tuū vtputo p̄figuratū ē
in apocalip̄si per illā mulierē bea
tam q̄ amicta fuit sole & luna sub
pedib⁹ eius/et corona duo decim
stellaz i capite eius **M**ulier ista
vt estimo est aia beata et̄ni regis
filia sp̄ōsa regina filia p̄ nature
creationē/sp̄ōsa p̄ grē adop̄cōnē
regina per glorie collationē **H**ec
bene d̄r amicta sole / qz decorata
splendoē claritatis deifice/corona
ta dignitate felicitatis et̄ne. **I**n q̄
felicitate ob spiritualē decorē sūt
duo decim gaudiā p̄ duo decim. stel
las figurata/per que decoratur &
ornatur felicitas supna **H**ec gau
dia debes tu/o aia cotidie deuota
mēte trascurre/ et nullā p̄ntis mi
serie & incolat̄ cōsolationē querē
et spe illius gaudiū omnez tribu
la cōnēvite p̄ntis patiēter & gau
dent sustinē **B**eda **O**aia nō turbe
ris si mali in h̄ mūdo florent et tu
pateris **I**psi gaudēt tu p̄turbabis
Mali heu nichil habet in celesti
gaudio/nec aures tu si nichil has

sandi Bonaventure

bueris in h̄ seculo/h̄ spe illi⁹ gau
dij q̄ tendis/q̄c qd̄ in via adūcta
tis occurrit/affect⁹ tu⁹ gaudēter
patienter sustineat **B**ernard⁹ **O**
aia si te aliquā delectant mūdana
gaudia/falsa huius seculi gloria
brevis acaduca potētia/ illic mēte
euoca/et omia reputa vt sterora
Curre nō passib⁹ corpis/h̄ affec
tibus a desiderijs. qm̄ nō solū an
geli/h̄ et angelorū dñs et mēte
expectat. Expectat te de⁹ p̄ tāḡ
filiā dilectissimā **D**e⁹ filius tanḡ
sponsā dilectissimā. **D**e⁹ sp̄ūscūs
tanḡ amicā sibi gratissimā **E**xpec
tat te deus p̄ vt heredē vniuersoy
bonoy te constituat **D**e⁹ filius vt
te fructū sue nativitatis/& preciū
sui sanguinis p̄ciosi deo patri of
ferat **D**eus sp̄ūscūs vt sue eterne
beatitudinis & dulcedinis p̄cipē
te faciat **E**xpectat te illa beatissi
ma om̄iu⁹ cœlestiū spirituū et̄ni re
gis familia / vt te in suū colegiū
suscipiat **T**u ergo ipsoy societas
tem sup̄ om̄ia desidera/ cū magna
verecūdia illuc venies/si eā in hac
lacrimay valle nō amasses **H**ec
romimus in ep̄la **Q**uociens ergo
te vanā hui⁹ seculi delectant ami
bitio quo ciens r̄ideris in h̄ mūdo
aliquē gloriosū / statim ad cœlum
mentem transgredē/ et esse incipe
qd̄ futura es **N**iveā estimo o aia
si hec cœlestia gaudia iugit in mē
te tenēs/de h̄ exilio qd̄ dā subur
biū cœlestis regni cōstrueres/m̄ q̄
illā eternā dulcedinē/cotidie sp̄is

De qua siue

ritualiē p̄libando degustaēs. **O**z
tū aliqd eternū mēte capim? iam
nō in hoc mūdo h̄ in celo habita
m? **Aug?** **T**āta est o aia vis tue
dilectionis q̄ ibiverius habitas/
vbi p̄ contēplacōnē amas/q̄ vbi
p̄ cēntiā animas **Bernard?** **H**oc
est carissima aia ēgnū dei/ qd̄ itra
nos est qd̄ heu miserabili negli-
gimus/ā foris ad inania vana
fusi sum? **Gregorius** Fusi sumus
foras de regno dei qd̄ intra nos ē
michil curantes/foris querim? cō
solutionē de reb? vanis et insanis
falsis/ita q̄ iam religiomis antiq̄
deuoconem annīsim? adeo q̄ nec
spēm retinem? **T**u ergo o anima
eterni regis filia audi mēte deuo-
ta et inclina aurē tuā ad sancta de-
fideria et salutifera cōfilia/ vide p̄
contēplacōnē œlestis regni con-
solutionē **O**bliuiscē per contemp-
tum et detestacionē populū tuū et
domū patris tui. **H**oc est mundū
dyabolū· teipsam et omnē vanaz
ambitionem **V**ide igitur et deuota
mente p̄tracta/ qualit illi diuinis
œlestes spūs qui p̄ntis vite et mi-
serie periculū euaserūt q̄uis ab
illiis eti solis splendore se nūq̄
possunt auertere/ aliquādo tamē
radiū contēplationis conuertit
ad inferiora/ aliquādo ad superi-
ora/ aliquādo ad interioea/ aliquād
ad exteriora. **C**onūtant inq̄ ad
inferiora et gaudēt ex triplici causa
Vident em primo q̄ impios hor-
ribiles et crudeles hostes p̄ dīmā

exercitijs

potentiā superauerunt **S**eundo
q̄ omnes defect? et peccata p̄ diui-
nam sapientiā vitauerūt/ vel iam
dudū cōmissa correxerūt **T**ercio
q̄ tam lamētabiles et iterminabili-
les cruciatus eternoſ per diuinā
clemenciam euaserunt **O** anima
quāto putas gaudēt cotidie gau-
dio qñ tot vident a carne et mūdo
et dyabolo supari/tot tam diuer-
sis peccatis de quib⁹ nunq̄ merē-
tur remā inquinari/ tot eternaliē
si fine dannari. **R**euerā tūc puta
de morte trāfisse ad vitā/vite du-
plicat gaudiū **O** dñe deus si nūc
tam graue periculum est in bello/
quantū tunc erit gaudiū de triū-
pho/ā post deuictū triūphatiq; z
mundū/submerso īmpio pharao-
ne et exercitu eius in mari rubro/
tenēt omnes electi tympanū cui
maria psallentes cantātes/lau-
dantes et benedicentes dominū/
vna voce dicentes **C**antem? dño
gloriosac̄. **T**ūc cōstituētur duo
cherubim/h̄ est duo choei elector̄
sc̄z īnocētes et penitētes clamau-
tes alter ad alte p̄ **S**āis sc̄is sc̄is
dñs de? sabaoth · **S**āis de? p̄ q̄
nos a mūdo et a carne et a dyabolo
tā potentē libeāuit **S**āis de? fili? q̄
nos a pena et a culpa tā sapiēter
iustificauit **S**āis de? spūssāis/ qui
nos tā clemēter ab etiis torneis
tis p̄seruauit **P**lena ē ois ēra gla-
ei? / q̄ nos de mūdo miseria ad œ-
lestis regni gaudia ēuōuit **O** aia
qlis tibi erit dies illa tū ad hanc

Soliloquium

felicem choreaz fueris assumpta
et cum omne tormentum tibi si pie
vixeris. si patiente sustinueris con-
uertetur in eternum iubilum. **T**u de
omnibus hijs laudabis dominum deum
tuum labijs exultationis dices. **M**i-
sericordias domini in eternum cantabo.
Quo canticum secundum Aug? in libro
de ciuitate dei/qd catur in laude
glorie Christi/ cuius sanguine liberati
sumus/nichil erit iocundius illi cui
tatis nichil dulcior. **T**u ergo cum
temptationibus probaris/ cum prseautio-
nibus impugnaris/cumque in hoc se-
culovariis temptationibus festinatis
tunc mente in celum euola et cogita
quod hoc non est aliud nisi eterni gau-
dij materia. **E**t tu secundum Gregorium.
Considerato proximam minuit vim fla-
gelli Gregorii. Si consideremus quod
et quanta sunt quod nobis permittitur
in celis/viles autem oia quod sunt in
terrulis. **S**ie uera non tam bona quod delec-
tabiliter possidemus/reverentia mala
quod lamentabiliter sustinemus. **H**enar-
dus. Non sunt condigne passiones
huius typis ad posteritatem culpam que di-
mittitur/ ad presentem gloriam quod immittitur
et ad futuram gloriam que permittitur.
Quatum tu o anima cum gaudio possi-
debis/ quoniam perfecte intelliges/quod in
mundo cum tanto periculo. quod plerique
opprimuntur viristi/quod demonis fal-
laces astutias quibus multe decipiuntur
vicisti/quod cruciatus et nos quibus
innumeabiles affliguntur euafisti.
Anima. **O** homo quod sana et sa-
lutifera est hec tua consolacio/quia

Sancti Bonaventure

tum hec quod posuisti aduerto consola-
tionem ex spe non modica recipio.
Sed o domine deus quod putas tuus erit
cum hoc quod modo spero veraciter pos-
sideo. **H**omo. **O** anima modica
sunt hec quod audisti immo et patiue quod si
nulla sunt/que mente precepisti/sed
parumper oculos metales erige/et
quanta sint gaudia quod de his pa-
pias/quod iuxta te sunt deuota mente
frequenter volueret et euolue. **A**ttende
de igitur et considera locum spaciousum
quod tibi domina sapientia edificauit. **A**t-
tende aructum delicosum/ornatum cu-
riosum/thesauorum pretiosum/ quod tibi
eterna potentia congregauit. **A**t-
tende etiam collegium famosum cum quod
de domina clemencia mens tua eten-
tialiter exultabit. **O** anima attende
quod gloriosa quod famosa quod gaudiosa
est ista domus dei ciuitas celestis
mansio secura/patria continens
totum quod delectat. **A**ttende quod clara
et luminosa quod splendida est ciui-
tas que non idiget sole neque luna
ut lucent in ea/ sed ipse dominus sol
iusticie candor lucis efflue/lux eius
est/et lucerna eius agnus. **O** anima
attende quod alta/et quod spaciousa/et
pulchra et speciosa/et decorata for-
mosa est ciuitas illa. quod ornat per
scipsem trinitas beatissima. **O** quod
gloriosa dicta sunt de celesti ciui-
tate dei. **O** israhel quod magna est do-
mus dei/et ingens locus possessionis
eius. **O** anima illic contemplare tabna-
tula patriarcharum et prophetarum
habitacula apostolorum et martirum

cenacula confessorum genū/pala-
 ciū celestī spirituū/thronuū illū
 beatissimē tūmitatis speciosissimū. O
 aia b̄ licet sis corpore/ illic esto mē
 te. O aia trāsuola oia/scrutae oia/
 visita oia. Ingrēdē cūcta p̄ordīmē
 hostia/qusq; puenias ad sūni re
 gis palacīa/ibi sit mensa hic erit
 requies Aug?. O aia in illa scā cī
 uitate libēter studeas moari/libē
 ter conuersari/qz ibi est vita sine
 morte/iuuētus sine senectute/lux
 sine tenebris/pax impturbabilis
 Sedebit em̄ popul? me? in taber-
 naculo fiducie/ et in requie opus-
 lenta dicit dñs. Secundo attende
 vīctū delicosū/ ornatū curiosū et
 thesaurū p̄ciosū. Et quis erit ibi
 noster cib?/misi ille agn? beatissi-
 mus/ille mūdus et īmaculat? ibs
 dei patris et Mārie ḡmīs fili?/de
 q̄ sancti spiritib? mīstrabūtur ad
 omnē sufficientiā ferula nobilissi-
 ma. Nobilia quidē de ipsi? candi-
 idissima hūamitate/ h̄ nobilissima
 de iphius supbeatissima dūmitate.
 Tūc em̄ aia ingredit̄ ad degustā
 dū dūmitatē/egredietur ad plian-
 dū hūamitatē/ et pascua īueniet
 ad oēm sufficientiā et facietē. O q̄
 beati sūt q̄ ad cenā nuptiay agm
 vocati sūt. Ibi aut̄ bta vita in suo
 fonte bibitur. Unde huic hūane
 vite aliquā aliqd aspergit. Vñ in
 tēptacōib? fortit/iuste/tēperat et
 prudēt viuaf. Ibi sp̄ aderit fitis
 atq; facetas/ sed mire qdāmodo
 lōge aberit a siti necessitas.longe

a facietate fastidiū. Inebriabūt
 em̄ ab vbtate dom? dei. et torrēte
 voluptatis sue potabit eos s̄m p̄
 phetā. Anima. Et quido hec.
 Homo. Estimo q̄ nō p̄us/misi
 qñ ille delicosus p̄incerna sūni
 regis/splendor patne glorie/can-
 dor lucis etne/figuā dīne s̄be spe-
 culū fine macula claritatis deifice
 in quez desiderat̄ ones illi celestes
 sp̄us p̄spicē/qñ talis et tatus p̄can-
 get se/ et faciet illos disaibere/ et
 psonalit̄ trāsiens mīstrabit illis.
 O anima hec deuota mēte p̄trac-
 ta/quantuū gaudium tūc illi boni
 sp̄us cōcipiant/ ex tam stupenda
 dignitate mīstrant̄. ex tā miran-
 da caritate cuiuslibet sōdalis cō-
 uiuātis Ex ferauloy deliciosa opu-
 lentiā. ex ministroy nūosa frequē-
 tia/ex muſicoy instrumentoꝝ ae-
 alioy psallentū cantancū et lau-
 dancū regem gloeie dēū dei filiū
 dulcisona t̄sonācia. In hoc celesti
 magno stupendoq; cōuiuio/ au-
 dies angelos iubilātes. v̄gines
 chorisātes. ap̄los psallētes. mar-
 tires tripudiātes. cōfessores lau-
 dantes. patriarchas et p̄phetas
 iocūdātes. Omnes scōs et electos
 deivnamiter patrē et filiū et sp̄m
 sanctū collaudātes. et vna voce dī-
 centes. Sanct? sanct? sanct? dñs
 deus sabaoth. Plena est ois ēra
 gloria eius. O q̄ gloriosum est
 regnū in quo cuī christo regnāt
 omnes sancti amicti stolis albis
 sequuntur agnū quo cumq; ierit̄

O anima quomodo poterit ibi esse alicuius carentia cu[m] t[em]p[or]e varia sit exultandi materia. Tunc enim apient omnes illi thesauri enim dei, ubi sunt operes diuinitatis omnes delicie absconditae et dabuntur a pre[dicto] eterno domini cuique varia et preciosa munera sed de sua merita. Sed si adhuc non sufficiunt ista attende tertio iuxta te omne sanctorum collegium quod ad beatitudinem tue cumulum dominae clementiae congregauit. Quia nullus bonus sine socio iocunda est possessio, sic dicit Venecia. Vide igitur quod lingua vel quis intellectus capere sufficit illius supradictae civitatis quanta sit gaudia angelorum chorus interesse, cu[m] beatissimis spiritibus glorie condito ris semper assistet, et ab illo et beatissima societate nunquam discedet, sed continuo cu[m] ipsis et de ipsis gaudio impetu exulta est Anselmus. Ibi enim a singulis onibus ibi ab omnibus singuli cognoscuntur. Nec quemque latebit quod patria, quod gente, quod stirpe quis conditus sit. Ibi enim erit tam beata et perfecta caritas iustorum, quod unusquisque intentum diligit proximum sicut seipsum. Ex quo illud iestimabile sequitur bonum, quod ita unusquisque de alterius bono gaudebit vel gaudio, sicut de merito proprio. Proinde cu[m] inenarrabilis sit n[ost]ris electorū quisputas narrare sufficit gaudium beatorum Iherominus in fine epistole ad Eustochium describens ait. Egredere queso o[mn]ia paulisper de papilio corporeis ut in ostio

transvideas dei gloriam per transire et pernitis laboris ante oculos pingere mercede. Qualis tibi erit dies illa, cu[m] Maria mater domini tibi occurret chorus comitata virginibus, cu[m] et ipse dominus spousus tibi cu[m] omnibus sanctis occurret dominus. Surge veni propterea amica mea formosa mea columba mea. Jam hyems transiit ymber abiit et recessit. Tunc angelus ammiratur de tua gloria dicentes. Quae est ista que ascendit de deserto delectis affluens innixa super dilectum suum videbunt te filie sponsi et laudabunt. Tunc illa centum quadraginta et quatuor milia in conspectu throni et semiorum tenebunt citharas et cantabunt cantum nouum. Tunc secura in amplectu sponsi euolabis cu[m] iubilo dominus. Inueni quemque diligit anima mea tenui eum non dimittam. Hec Iherominus. Tunc filii septem illius magis Job, quod est magnus super omnes qui morantur in illa beata orientalium regione facient coniuvia singuli in die suo, et inuitabunt sororem suam te consortem suam. Et dicent tibi singuli Habe nunc acceperit anima iocunditate quia iueneristi gratiam coram summo principe. Et respondebitis cum gaudio dominus Hibat et hilariter sicut magnificata est hodie anima mea per omnibus diebus vita mee. O vero inaudita magnificencia. O letatio iocundae excellentiae quodlis nunquam in hunc seculo est audita. Puto quod omnes huius mundi pompa in contemplatione illius essent modica gutta. Aia

O hō g̃ diu tacui satis filui/quia que p̃posuisti cum delectatione et admiratione nimia audiui/ ne q̃so p̃erastimes/qn specialis et pfectus mihi aliq̃ de h̃ celestiũ spirituū cō uiuio exponas.qz iā p̃us aliquid de hoc tetigisti h̃ nimis cito p̃trās fisi. **Homo** **E** O aīa malle itē tū qd̃ petis sub silencio p̃trāfere g̃ṽl modicū de hoc celesti secreto misterio ore polluto conferre. vel etiā mēte p̃cipe. quia qui adhuc mūdalib̃ et supuacuis reb̃ heu sepius ip̃licor. q̃ adhuc heu filis quis porcor̃ cū ceteris mūdanis pascor̃/ de familiarib̃ dīnoꝝ sp̃i rituū opaciorib̃ loqui erubescō mīmū et cōfundor̃ **Q** uia cum pijs votis tuis cōtraire n̄ valeo p̃pono breuit̃ q̃ aliqui sp̃ū instigante li- aet indign? mente p̃tracto. **Q** uās uis em̃ in illa celesti aularbi ples mitudo om̃is boni in om̃ib̃ illis p̃fecta est/g̃uis ibi p̃ differētia me ritor̃ quedā date sūt excellenter nichil tñ ibi iestimabili dīme pie tatis imēstite h̃m **G**regorii possi detur singularit̃ **O**ia em̃ sūt oib̃ cōmumia ppter euz q̃ in om̃ib̃ est oia **I**bi em̃ virgo gaudebit de sc̃e viduitatis merito/ibi vidua exul tabit de caste ṽginitatis p̃uilegio **I**bi cōfessor de martiris iocunda bit triūpho. ibi martir tripludia bit de cōfessor̃ brauio. ibi p̃pheta laudabit de patriarcha pia cō uersatione. ibi patriarcha exultabit de p̃phetaz fide et speculacione

ibi apostolia et angeli gaudebit de merito oīm inferioꝝ. ibi oēs infe riores letabūtur de gloria et coros na supioꝝ. **E**x illius em̃ sancte et perfecte caritatis vinculo fiet/ vt vnuſq̃sq; habitur? sit in alio qd̃ nō habet īmerito p̃p̃o. **A**nima **O** hō nec adhuc ista sufficiunt mente meā quietae. vnde quesone p̃trāreas ī aliqd̃ de dicto con uiuio sigillat̃ et distinc̃e explicaē **Homo** **E** O aīa nosti q̃ balbu ciendo vt possum̃ exœlta dei reso namus. **N**ec miꝝ qz cū sim̃ miñ ydenei ad itelligendū quō possu mus esse sufficiētes ad loquēduz. cuꝝ illa q̃ lipp̃etib̃ oculis cōtēpla mur/veri? fint q̃ intelligātur/ et re vius intelligātur q̃ exp̃mātur ṽ c̃ibus. **N**ec te tñ diuicius p̃trahā audi qd̃ imaginat̃ intellect̃ licet adhuc modicū degustet affectus **P**uto q̃ illi septez filij de quibus sup̃ memorauĩm̃ sūt omnes sc̃ia electi dei sp̃ū altissimi patri here des. **E**t h̃i filij coniuncti vnuſq̃sq; ī die suo faciunt/ qñ se īuicē cō lestib̃ gaudijs̃ p̃ascūt **I**n q̃ de me ritis sui singuli iux datā fibi glo riaꝝ ferula deliciissima p̃pmāt **P**rimo ig̃l die p̃mogenit̃/ h̃ est ille celestiũ angeloy nūs/ q̃ n̄ ī merito noīe p̃mogeniti cōsent̃. qz p̃ores sūt creatione et querio ne ad deū/ a q̃ nūg̃ recesserūt. per p̃ctm̃ et sp̃ īmobili caritate sumo patri adheser̃t/ et illā hereditatē beataꝝ celestis regni p̃oris oībus **E** j

Soliloquium

feliciter possederunt. **I**sti tibi o aia
in suo conuiuio diuersa fercula de-
liciosa et preciosa ppinat/ cum vnu-
quisq; ordo de eo qd excellencie
recepit immunit gaudia specialia
admisstrat. **J**am cogita o aia/ qle
tibi ferculū ppinat illi sumi spūs
seraphici ordinis/ qui adeo vicini
illi eterno patri sūt / qm ipsos
et huc nulli alij spūs sūt/ qui ipsū
immediacius cōteplant et suis bo-
nis eternis pfectius pfruantur.
Quale putas hij ppinat gaudiū
de natu nobilitate/ qle de cōtem-
plationis claritate/ qle de dilectio-
nis sinceritate. hij ergo seraphim
istud coniuuiū ornat ardoē dñe ca-
ritatis. **C**herubim splendoē etne
claritatis. **T**hroni equitate dñe
maiestatis. **H**oc etiā coniuuiū or-
nant et glorificat dñacones de do-
minadi sup alios excellencia. **P**ri-
cipatus de p̄cipiendi inferiorib;
magnificacia. **P**tates de auctorita-
te malignoē spūs coercendi. **H**oc
etiā coniuuiū honorificant virtutes
de p̄tate miracula faciedi. **A**rchā-
geli de dignitate superiora nūcian-
di. **A**ngeli de agilitate mōra di-
vine scientie secreta reuelādi. **E**cce
vides q̄liter singule mētes btoē
celestib; gaudijs pascent de hijis
q ab illa celesti aula specialius in-
munē receperunt. **N**ec est miradū
qm h̄ p̄dictat m̄ta alia nob̄ occul-
tiora adhuc illi spūs i nost̄ gau-
diū nobis ppinat/ q̄ tā fidelit tā
hulcit tāq; amicabilis in hac lacū

Sancti Bonaventure

marū valle nos custodiūt/ et nos
ad illā beatitudinē patriā pducē to-
tis viribus cōcupisauit **Bernardus**
O si quis cognoscet quēadmodū
puenūt p̄nipes cōiuncti psallen-
tibus in medio iuuēculay timpa-
nistriay. **V**idēt itaq; q̄ cura/ quore
tripudio int̄sūt cantātib; assūt
orantib; / insūt mediātib; supsūt
q̄escentib; / p̄sūt p̄curātib; **O**aia
et ieiuna famelica/ si nihil rel vna-
mīca q̄ cadit de mensa dñoy in h̄
conuiuio apto mētis ore supfisses
puto q̄ h̄ac pegrinationē ex tūc
ipatiēt tolerās. **P**onto sivnā guta-
tā devīno potus eius degustasses
omnē hui⁹ seculi dulcedinē fastis
dires. **G**regorius in moralib;
Si coz semel i celestib; p̄ degustatio-
nē subaudi figitur/ q̄ abiecta fint
mox cernit q̄ p̄us alta videbātur.
Oaia mea dilecta delectare de cō-
uiuio patriarcharū prophetarū
apostolay martirū confessorum
virginū / qui per alios sex filios
non mimerito p̄figurantur quid
dicam. **U**nusquisq; em̄ hoy tot in
conuiuio suo p̄ponet fercula/ quot
habuit in hac vita virtutū opeā. **E**t
quis enarrā sufficiat quātū gau-
diū q̄libet aia suscipiat. **D**e sc̄rū
patriarchay hūilitate pfectissā
De p̄phetay credulitate certissā
Made aploē caritate ardētissā
De martiy stabilitate et patiētia
De confessoy pietate et clementia
De virginū castitate et continē-
cia. **S**euera vox et lingua deficit qz

intellect? capere nō sufficit/ qñtū
sit gaudiū angelorū choris inter
esse/ cū beatissimis spiritib? glorie
conditoris assistē/ pñtē dei vultū
cernē/ incircucriptū lumē videre/
nullo metu mortis affici de inco
ruptionis ppetue munē letari. O
q̄ felix tibi erit hec dies cū fueris
ad hereditatē patriū tuorū tuer
sa/ et quādō ab hijs omnib? cum
inestimabili gaudio fueris assūp
ta a ad thalamū sumi regis felici
ter introducta. Iā nūc expgiscere
o anima mea cū illa famosa re
gina saba cū aromatib? virtutuz
auz thesauris bonorū operum/ cū
magno apparatu celestiu deside
riorū/ ascende in illā iherusalem
supernā a contēplare diligenter
singula avide. q̄ veritas vincit fas
mam/ gloria exsuperat omnē lo
quellā/ si forte possis ex admirati
onis magnitudine extra huma
nū spiritū rapi/ et miro qdāmodo
in diuinū spm trāsformari ut dicē
inciperes cū petro in magno co
dis iubilo. Dñe bonū est nos hic
esse. hic patē hic soror hic frater
hic patria. O dñe pmitte nos hic
esse a ab hinc nūq̄ discedē. Ans
brosius fugiam? o aia in patriā
retissimam/ quia illuc est patria
ad quā conditi sumus. pater a q̄
creati sum? ibi est iherusalē cui
tas supna que est matē nra. Ansel
mus. O anima tant? debet esse in
hac vita mortali amor et deside
riū pueniendi ad illud ad quod

facta es/ et dolor quia nondū ibi
es/ a timor ne forte n̄ pueias/ vt
nullā leticiā sentire debes/ nisi de
hijs que tibi aut auxiliū aut spem
conferūt pueniendi. Anima
O homo hec aliquido cogito dū
hec tacita mente meā pertracto
quid est qd tūc interlucet michi
a percutit co meū sine lesione/ et
inhorresco a ardesco Aug?. In
tromitor aliqñ métalit in affec
tū multū iusitatū/ nescio quā dul
cedinē/ q̄ si pfioceret in me/ nescio
q̄ erit qd vita ista nō erit. sed reci
diuiuo onerosis ponderib?/ et re
sorberor solitis curis/ hoc esse va
leo nec volo/ illic esse volo nec va
leo/ miservtobiq; Hec Aug?. in
libro cōfessionū vndeclimo. Ho
puto q̄ hec celestia sine preliba
tione dulcedimis non possunt a
digne dispositis cogitari. Sz nesc
cio quid tūc erit cū in te perfecte
sine emigmate poterit degustari.
Vnde nō est mirandū/ si plibacio
taliū tibi incutit hui? exiliū tediū;
quia michil est magis amaruz. q̄
postquā anima cōsuevit talū p̄
gustacione consolari. si rursū in
ceperit mūdialib? et transitorij
implicari. Hinc est q̄ aia laborat
luctatur a anxiatur/ illic semp eā
cupit nec sufficit/ hic esse cōpellit
tur/ sed illic post hoc qd p̄gusta
tum est ascendere conat. Jam em
gustato spiritu desipit omis caro
Didisti gaudiū beatorū de hijs q̄
sunt infra te/ et de hijs q̄ sunt iux te

Soliloquium

Vide modo si potes quale gaudium futurum sit de his que sunt in te Homo enim remunerabit in corpore et in mente / et isto eternitate inseparabilis ratione Corpus enim nostrum ex quatuor elementis est compositum. Unde quatuor dotibus erit remunerandum. Terra tunc habebit eternam immortalitatem / aqua omnino das impassibilitatem / aer maximam agilitatem et ignis splendidissimam claritatem. Tunc fulgebit iusti sicut sola tanquam scintilla in haec mundo discurret. Absterget enim deus omnem lacrimam ab oculis eorum / et iam non erit amplius neque lucitus neque clamor / neque dolor sed sempiterna pars et leticia. In sempererna patria corda beatorum habent inuidiam et claritatem lucent / et puritate transfluunt / ibi nimia uisque vultus aspicitur et conscientia penetraatur. Ibi nimis cuiusque mente ab alterius oculis corpulencia non abscondit. Etiam mortalia uiciniaque voluerit animus statim aderit corpori. Aug⁹ Sicut enim tunc animus perfectissime obedit creatori ita corpus promptissime obtemperabit suo motori. Tam potentem faciet deum animam / ut ex eius beatitudine plenissime redundabit in corpore / ex qua redundancia habebit vigorem impassibilitatis / splendorum claritatis / aptitudinem subtilitatis / ibi erunt oes sensus in actibus suis / ibi enim oculus videbit decorum speciosissimum / gustus sentiet sapore dulcissimum.

Sancti Bonaventure

olfactus odorabit odorem suauissimum tactus amplexabit delicio fissum auditus immutabitur per sonum iocundissimum / ibi enim cum mens in exultatione rapitur / lingua in cantu laudis eleuat. Anima homo audiui iam dudu mirabilia / et cum vera sint hec omnia quid aliud est hec prius vita nisi quedam mortis umbra? Homo anima bene diristi / quod typalis vita eterne vite comparata / mors est potius dicenda quam vita. Ipse enim cotidianus defectus corruptiois / quod est aliud nisi quedam plixitas mortis. Ergo sciunt quod huius vite breuitatem indefiniter aspiciunt / quasi cotidie morientes vivunt / et ideo se non mansuros solliciti preparant / quod oia nichil esse ex fine semper pensant. Sed carnales metes ideo presentia diligunt / quod vita carnis quam fugitiua sit minime comprehendunt. Nam si velocitate tuus est ei aspiceret / haec etiam prospera mente amaret. Hugo regis Augustini. Precedat ergo oia vita prius amor / et accedat amor vite aduentis / ubi nulla aduersitas turbat / nulla necessitas angustat / nulla molestia inquietat / sed plenaria leticia regnat. Eleua iam oculos metis et considera / quanta sit felicitas futura / ubi nullum erit malum / nullum latebit bonum. Vocabis dei laudibus quod erit oia in omnibus / ibi nulla desidia cessabit / nulla indegencia laboabit / ibi esse nec non habebit mortem / nosse nem non habebit errorum.

Amare nost^ry nō habebit offensionē. Ibi aberit omnis tarditas. omnis corruptio. omnis deformitas omnis infirmitas. Ibi celū nouū & terra noua. Ibi similes erim^{us} angelis dei & si n̄ estate. certe felicitate **Augustin?** O anima mea illā vitā amplecti debueras. vbi vita sine morte/iuuētus sine senectute gaudiū sine tristitia/ pax sine discordia. voluntas sine iniuria. lux sine tenebris. regnū expars co mutationis. ¶ Secūdo considera quantū gaudeat anim^r cū resūperat tale corp^r. q̄le iā audisti. nō tale q̄le cū ingenti dolore sustinuisti. et cu^r magno certamine deuiciisti. de q̄ sepius tibimet. ipaciēs pacient & irascens dementē dixisti. **Q**uis libeabit me de corpore mortis hui^s? Non certe tale/sed iam pfecte obediens. et spūale. Tale inq̄ tale. qd̄ tibi erit in contemplationis solaciū. & in eternae felicitatis augmentū. ¶ **A**nima. Mihi sup omnib^r hijs nō sufficio. et pre magnitudine admirationis in inquisitione deficio. vnu tamē scire desidero. q̄liter mēs q̄ in presenti vita a dei contemplacione per corp^r deprimit. illuc per ipsu^r in contemplacione adiuuef. ¶ **H**omo. O aia scrupulosa est hec questio sed quia magis est curiosa/ q̄ de uota/brevis erit responso. Aia em tūc virtute dīna aliū habebit modū intelligendi/q̄ in via. Nec est mirandū si p̄ loco & tpe mutat

ordinē et modū agendi creature q̄ est fabricator & auctor uniusq̄ nature. In reb^r em̄ mutabilibus tota ratio facti est potentia facientis. Certū est q̄ ipsa aia nunq̄ resūptionē corporis appetet si resuptū etiā quātūcu^rq; etiā glorio sum dīna contēplacionē ipediret. Nā hīm **Augustini** sentētiā & doctrinā/ ipse aie sancte desiderat corpos resurrectionem expectant/ itemā vītionē/ quia ipsay fine eo nō potest cōsumari felicitas/ nec faciat iocunditas/ adeo em̄ rehes metet aia corp^r desiderat/q̄ etiā aliquiliter eius contēplacionē impedita retardat **Bernard?** O misericordia fētida et feda. Vnde tibi hec gloria/q̄ aie sancte q̄s de^r insig- niuit sua imagine proprio redemit sanguine te desiderat te expectat et ipsay fine te n̄ p̄t cōsumari felicitas nec faciat iocunditas **Aug?** Cum anima hoc corpus nō anime male sed spirituale receperit perfectū habebit sue nature modū. Obediens & imperas vivificata & vivificans. Tūc inestimabili felicitate fiet/etia; vt sit ei glorie/qd̄ fuit sarcina. O anima cogita qualib^r tibi nūc erit gloria/ cū induita fueris illa stola nouar splendida ornata omni lapide precioso/ id est corpoē glorificato. In quo tot fulgebunt gēme preciosissime quot sunt virtutes in mente. Tunc vt puto cantabis cum iubilo canti cum nouū domino dices. Gaudes. E 3

Soliloquium

gaudebo in domino · quia induit
me vestimento salutis / et indumento
leticie circum dedit me / et tamquam
spiritu domini coronauit me corona Adhuc
vide tertio a diligentem confideam / si tan
tum gaudiū habituā sis quasi de
alieno / quid hauries de proprio
Quis em̄ enarrare sufficet quan
tum gaudiū est stupendaz gloria
est incomprehensibile laude et mag
nificenciam habitura sis a trinitate
beatissima / a sanctorum omnium socie
tate felicissima / pro eo quod corpus
tuū propriū tam viriliter per cli
peum castitatis et continēcie sup
asti / pro eo quod mundū tam poten
ter per gladiū paupertatis et indi
gencie debellasti · pro eo quod dyabol
olum pessimum tam fortiter per
hastam humilitatis et obediēcie
effugasti / pro eo quod omnibus cogita
tionibus / omnibus affectionib
us / singulis inordinatis motib
tam viriliter restitisti. Aduerte si
potes quantā laudē habitura sis
ab his quos verbo et exemplo ad
meliora provocasti. Et quid plura
pro singulis cogitationib
loca
tionibus actionib
virtuosis spe
cialem et eternā laudē suscipes / et
id quod tibi in te defuerit illa ex
lestis et diuina beatorum societas ca
ritate mutua adimplebit. Quia
vniuersusque habebit ibi in proximo
quo dibi deficit inmerito **O**
anima hec cogita hec mente per
tracta / cum tibi pie viuentī inferū
tur aduersa / ad hec mente euola

Sancti Bonaventure

Cū premit corpore / cū fremat mū
dus / cum infidiatur dyabolus / ad
hec recurre / hijs mente delinire.
Quia id quod in p̄nti est momen
taneū et leue tribulacionis nostre
in sublimitate eternū glorie pon
dus in nobis opatur · Sed quia
reuera solū est rex gaudiū / quod
nō de creatura / sed de creatore co
cipitur cui omnis compata aliud
ioconditas meror / omnis suaui
tas dolor est / postremo omne quod
delectari potest molestum est him
Bernardū Igitur consulo quod iam
ad premissa exercitata disposita
et inuitata ad auctorē tuū te con
uertas / et quantū gaudiū ab eo
illi beati spiritus recipiant diligē
ter consideres / et aduertas / quia
omne gaudiū tibi propositū hic est
accidentale / et ob hoc non faciat
sed excitat / ut est illud quod de his
que intra ipsos sūt accipiūt Hoc
vero gaudiū quod de superioribus
hauriūt / solū substantiale vocatur
quia per hoc solū affectus rational
creatūrē faciatur **Hugo de sancto**
victore Omnis iocunditas omnis
suavitatis / omnis dulcedo rerum
creatūrē afficit cor humanū potest
faciare nō potest. **E** anima Dic
queso o homo quale et quantū sit
istud gaudiū / quod hū solū desidero
hoc est quod pre omnibus cooptisco
quod scio quod hec omnia etiā si habētur
fine illo / nō solū nō sufficiunt / sed
etiā anima ieiunia famelica et mi
seram derelinquent **T** homo

de quatuor

Anima tu queris quale et quā sit istud gaudium. **I**ntra gaui omnia intima mea et michi narrare non sufficiunt **Anselm?** Si singula quae predicta sunt bona sunt et iocunda cogita mente quantū sit illud bonū delectabile/ qd continet iocunditatem omnium bonorum in se/ nō quae in rebus creatis experti sumus/ sed tamen differente/ quantū differunt creator a creatuā/ qui hīs bonis fruetur quicquid volet erit/ et quicquid nō volet nō erit. **Hec Anselm?** **C**efarius. **H**eatam vitā facilius est consequi quod enarrare/ cuius cursus sine termino/ vsus sine fastidio/ refectio sine cibo/ sub antiquis perpetuisque gaudijs semper noua iocunditas/ et sine timore amittendi continuata felicitas. **P**uto tamen ne diuicius te protrahā. quod quis inseparabile sit illud gaudium et ineffabile. estimo tamē quod de tribus prouemiat. quod triplex gaudium illos beatos spiritus letificat et delectat. **G**audent enim delectabiliter imperfecta et clarissima dñe claritatis contemplatione. **G**audet dulcē in melliflua et suauissima diuine bonitatis degustacione. **G**audent semipernaliter in tranquilla et securissima diuine maiestatis sensacione. **S**cis enim oia quod tribus virtibus naturalibus perennes in tua substantialia habes enim vim rationalem que nō perfecte illuminatur. nisi per p̄soniceritatis apertā cognitionē. et vim concupisibilē que

exercitijs

nō facias nisi per summe bonitatis perfectā dilectionē. vim quod irascibile quod nō quietans nisi per eternam maiestatis securā cōprehensionē. **D**e his tribus dicitur beatus bernardus super Cantica. **Q**ui replet in bonis desiderium tuum. ipse futurus est rōni plenitudo lucis. voluntati multitudine pacis. memorie continuatio eternitatis. **Q**uae tristis es aia mea quod turbas me. **S**pera in deo quoniam adhuc confitebor illi. **C**ū omnis error a rōne. omnis dolor a voluntate. et a memoria omnis timor recesserit et illa successerit quā speraram mira serenitas/ plena suavitatis et eterna securitas. **O** aia quātū putas gaudient et letatur quod illud eternitatis speculum iugis contemplatur in quod oīa p̄terita p̄nūcia et futura quod sive beatitudini competit. aptissime speculantur **Augustinus?** **D**ū ad illā superēnā lucem patris luminū venirem? totū quod in creaturis esse potest intelligim? **Anselm?** **T**ūc iusti scient aucta quod deus fecit scienda. **E**t quod est quod nesciē p̄nit/ qui scient omnia vident. **O** aia et quāmodo simplicitas intellectus hoc permittit **A**nima. **O** bta veritas iā video quod sapere sine te desipe ē. te vero nosse perfectū scire est fulget. **S**i autem per speculum vitreum trina nobis visio demonstratur. quod nos ipsos ipsum speculum et quicquid p̄nūs est videtur. sic per speculum diuine claritatis ipsum deum. et quicquid p̄nūs est. id est nos ipsos et creature alias cognoscemus.

Soliloquium

Homo O anima quia naturaliter scire desideras hoc speculum videre effecta in illo studere et legere desidera / quia hoc semel vidisse est omnia didicisse. Ibi reuera videbit et reputabitur stulticia / platonis theorica / aristotilis philosophia empedoclis theoreumata / ypercratis scrutinia / ptholomei astrologiae. et quicquid hic de veritate intelligimus minima pars eorum est que ignoramus. Sed tunc o anima videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum. Et quid vis debis / regem regum in decoro suo.

Beda Splendor eterne pulchritudinis est tanta suavitatis tantusque dulcedinis / ut etiam iphi angelii qui sole sunt incomparabiliter clariores / eo faciat non possunt. Tunc ergo afflues in stupenda diuine claritatis cognitio / miraberis in triumphi delicia / consideratione / dilataberis in omnium creaturarum perfecta speculacione. O contemplacio stupenda et admirabilis. O consideratio delicia et delectabilis. O speculacio gaudiosa et ineffabilis. O quam digne dictum est de te deus meus. Melior est dies una in atrijs tuis super milia. Quia sum Augustinus tanta est pulchritudo iusticie / tanta est iusta beatitas lucis eterne / ut etiam si non licet amplius in ea delectari quam vni diei hora / propter hoc solum innumerabiles huius vite dies pleni delicijs et circumfluencia bo-

Sancti Bonaventure

norum temporalium recte merito quod despicerentur. Tam pulchra enim est et suavis ut eavisa nichil amplius posset desiderari / et omnem vincit dulcedinem et omnem exsuperat concupiscentiam. **Animam** Est ne aliquid aliud / cuius visio delectet / cuius contemplacio letificet. **Homo** O anima quis hec sola sufficit / si ulla alia adesset / et tam adhuc una ut de aliis omnibus pene innumerabilium in auctoritate / taceamus / quam mirabilitate omnium celestium spirituum mentes letificant / miro quodammodo nescio quod inestimabili gaudio omnem beatam creaturam inebriat. Vide scilicet illius celestis regnum deificam claritatem / et sue beatissime prolis glorificatam humanitatem. **Quis** o anima vel contemplare sufficiat quantum gaudiu generat illas matrem misericordie reginam pietatis et clementie videre iam non reubentem cum pulcherrimam in psepio. Jam non lacrimantem circueuntem querentem et dicentem. Numquid quem diligita mea vidistis. cum predidebat dilectissimum infantulum in triduo. Jam certe non euulantem conferantem clamantem et dicentem. **Quis** inquit ut ego moriar pro te fili mi absolucionem staret propter unigenitum pendente et morientem in patibulo. Jam non sufficientem lametabilem / recedente lacrimabilitatem. cum sibi daremus discipulus propter magistrum seruus pro domino. quia alienus propter unigenitum et dulcissimo filio. Sed hanc quoddam propter nos tam misericordiam

de quatuor

exercitijs

tantis meritorib⁹ plenā iam nunc
inestimabilē sup omnē creaturā
exaltatā regnante cū xpō in trinitate
sup benedictē palacio cantā
tem iubilantē dicentem **T**enui
illū nec dimitta venite ad me om
nes qui laboratis et onerati estis et
ego reficiās Et illud **T**ransite
ad me omnes q̄ cōcupiscitis me et
a generationib⁹ meis adiipleamī
O anima mente deuota ptracta/
q̄ sit plenū omni suavitate gau
diū videre hoīem hoīs cōditoris
feminā oīm conditoris gemitricē/
fratré nost̄ quōdā pditū abiecs
tū et respectū/nūc iuentū/nūc reūsū
nūc regnante/nūc oīb⁹ impans
tem. **O** quis det te fratres meū su
gentē vbera matris mee vt inue
mā te foris et deosuler te labijs
deuocōmis / aplecter te brachijs
dilectionis / et iam me nemo despi
cet / cū introduxero te ī cubiculū
ā dulcedine suauissime fruicōis
Hanc fruicionē desiderabat ille
deuotus **A**nselm⁹ in meditacōmis
bus quando dicebat. **O** dulcissi
me pater quando te videbo/ q̄ndo
ante faciem tuā apparebo/ q̄ndo
faciabor pulchritudine tua/ q̄ndo
videbo vultum tuū desiderabilem
in quē desiderant angeli p̄spicere
De anime te nō amāti/ te nō que
renti/ que si mundū diligit/ pecca
tis seruit/ nūq̄ est quieta nūq̄ se
cura/ Nichil queso sine te ī plaz
eat/ nichil dulcescat/ nichil spes
dosum/ nichil preter te artideat

preciosū. **V**ilescant omnia p̄ter te
qd̄ tibi sit aduersū michi sit mo
lestū tuū beneplacitū sit meū in
deficiēs desideriū **T**edeat gaudē
sine te/delectet gaudē tecū et flere
teā. **O** bone ihesu si tā dulce est
flere de te / q̄ dulce est gaudē de
te. **H**ec **A**nselm⁹ **A** anima **O**
homo amore videndi dñm crea
torē meū langueo **A**more cernē
di **I**hesū fratrē meū redēptorem
deficiō/iam desidero intuendi illā
virginē glorio saz matrē redemp
toris mei vulnerataz ingemisco.
O bone ihesu/quādovidebo gau
diū meū quod desidero **O** quādō
apparebit gloria eius quā esurio
o quando veniet cōsolatoz meus
quē expecto. **O** si inebrιabor ab
vbertate dom⁹ eius/ad quā suspi
ro **I**am grauis est michi omnis
creatura advidendū/qz nimis m
ōparabiliter sup eminet pulchri
tudo/a qua processerūt hec oī
mia. **H**omo **O** anima expec
ta cū potencia vt crescant tua de
sideria/quia scriptū est modicum
et non videbitis me ac. **A** anima
O modicum longū et ni
mis prolixum. quia et si modica
sunt merita/longa tamē sunt desi
deria. **H**omo **O** aīa si long
gat magnavidetur tibi tua desi
deria quib⁹ estuas ad eternā glo
riā et claritatē templandā/q̄nto
desiderio estuare debeas ad eternā
bonitatē pfecte diligēdam ad sū
mā maiestate eternale possidēdā

Soliloquium

Si enīz hec omnia sūme diligēs/
qmodo de visione gauderes/ et si
bene videres et intelligeres/ et tū
secura mente nō possideres / qnō
beata pmaneres Augustin? Ibi
igitur vacabim?/ videbim?/ amas
bimus et habebim? Ipse enim est
finis desiderioꝝ nostroy qui sine
fine videbit/sine fastidio amat/
sine fatigacione in eternū lauda
bitur/vna enim ibi et tota virtus
est amare quod videas/et summa
eterna felicitas / eternalit habē
quod amas Ibi beata vita in suo
fonte plene et perfecte bibitur/
vnde miro qdāmodo et delectabiz
liter impressa sitis simul atqz sa-
cetas alternatur/sed longe a siti
necessitas repellitur / longe a sa-
cietate fastidium amouetur Hec
Augustin? Sed te ne iam o aia
diuinus protrahā/ audi q̄ de p-
dictis omnibꝫ celestibus gaudijs
dic̄t ille deuotus Anselm? in fine
prosologion Excita te inquit nūc
o anima mea/ et erige totū intel-
lectum tuū/ et quantū potes co-
gta attente/ q̄ delectabile sit illud
bonū quod continent iocunditatē
omniū bonorum. Si iocunda est
vita creata/ q̄ iocunda est crea-
trix essēcia Si iocunda est salus
facta/ q̄ iocunda est salus que fe-
cit omnia. Si amabilis est scien-
tia de creaturis. q̄ delectabil est
illa que est de rebus increatis:
Cur ergo per multa vagaris. q-
rendo bona creata Ama vnum in

sanci Bonaventure

quo sunt omnia. Si delectat pul-
chritudo/ fulgebūt iusti sicut sol.
Si libertas aut fortitudo. similes
erūt angelis dei in celis Si longa
et salubris vita/est ibi sanitas eter-
na Si societas aut ebrietas/sacia
būtur de gloria et inebriabitur
ab vertate dom? dei Si melodia
ibi canunt angeli. Si societas et
amicitia/ibi est beator? societas et
omniū navoluntas Si honores
et diuincie / in domo eius glorie et
diuincie. Si securitas et certitudo/
ibi omniū temporū eterna longi-
tudo O cor humanū/cor indigēs
cor expertū eruminas/immo ob-
rutum erūnis/quantū gauderes.
Si hīs omnibꝫ habūdares In-
terroga intima tua si capere pos-
sint tñ gaudiū suū de tanta beatit-
udine sua Si hō de tanta beatitu-
dine vir caput gaudiū p̄p̄riū/qnō
capax erit tatoꝫ gaudior?/quan-
tus est numer? elector?/vbivnus
quisqz tñ dillgit p̄primū suū qñtū
seipsum/ et tñ de suo gaudio gau-
det quantū diligit Ita etiā quisqz
plus absqz estimatione de dei q̄
de sua et omniū elector? gaudet fe-
licitate/quia sicut deū toto corde/
tota aia / tota mente diliget/ita ad
pleitudinē gaudiij illius totū cor
tota aia/tota mens nō sufficit Oz
tñ gaudebūt qñtū amabūt. tñ
amabūt qñtū videbūt Certe nec
ocul? vidit nec auris audiuit nec
in cor hominis ascendit. qñtū te
amabūt et cognoscēt sancti dei.

de quatuor exercitijs

Oro deus me? / cognoscā te / amē
te / vt eternalit̄ gaudēā de te Et si
nō possum ad plenū in hac vita /
crescat saltem hic noticiaq̄ amor
vt ibi sit plenū gaudiū / hic sit in
spe / vt ibi sit mi re **D**omine pater
p̄ filiū tuū hic iubes q̄ consul̄ pe-
tere / q̄ pmittis accipe / vt gaudiū
nostrū plenū sit / peto dñe quod
p admirabilē consiliariū tuū con-
sulis petere et pmittis accipere /
vt meditetur de hac mens mea /
fimocionel̄ os meū / loquat̄ inde
lingua mea / esuriat anima mea /
sitiat caro mea / donec intrē i gau-
dium dñi mei / qui est trin? a vn?
benedict? in secula **Amen.**

Explicit soliloquiū Bonauen-
ture de quatuor exercitijs.

DEO GRATIAS ...

